

680**ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW**

z dnia 5 czerwca 2001 r.

w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach szkolno-wychowawczych.

Na podstawie art. 95c § 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 35, poz. 228, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1995 r. Nr 89, poz. 443, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 83, poz. 931 oraz z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 50, poz. 580 i Nr 91, poz. 1010) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe warunki i sposób użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach szkolno-wychowawczych,
- 2) rodzaje placówek opiekuńczo-wychowawczych, w których mogą być stosowane środki przymusu bezpośredniego,
- 3) szczegółowy sposób sprawowania opieki nad stanem zdrowia fizycznego i psychicznego nieletniego, wobec którego zastosowano środek przymusu bezpośredniego,

- 4) sposób prowadzenia dokumentacji związanej z zastosowaniem środków przymusu bezpośredniego,
- 5) sposób kontroli nad decyzjami o zastosowaniu środków przymusu bezpośredniego.

§ 2. Przez użyte w rozporządzeniu określenia należy rozumieć:

- 1) ustawa — ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- 2) zakład — zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich,
- 3) placówka opiekuńczo-wychowawcza — placówkę resocjalizacyjną i interwencyjną,
- 4) ośrodek — ośrodek szkolno-wychowawczy,
- 5) środki przymusu bezpośredniego — środki przymusu bezpośredniego określone w ustawie,
- 6) dyrektor — dyrektora zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich, placówki opiekuńczo-wychowawczej, ośrodka szkolno-wychowawczego.

§ 3. 1. Stosowanie środków przymusu bezpośredniego nie może zmierzać do poniżenia lub upokorzenia nieletniego ani do wyrządzenia szkody w jego zdrowiu.

2. Nieletniego, wobec którego zastosowano środki przymusu bezpośredniego, należy objąć wzmożonym oddziaływaniem psychologiczno-pedagogicznym. Powinno ono zmierzać w szczególności do rozładowania napięcia emocjonalnego i wyeliminowania agresji.

3. Stosowanie środka przymusu bezpośredniego wymaga stałej kontroli.

§ 4. 1. Użycie siły fizycznej polega na doraźnym, krótkotrwałym ręcznym obezwładnieniu nieletniego.

2. Siłę fizyczną stosuje się w granicach niezbędnych do pokonania oporu nieletniego lub w razie konieczności stosowania innych środków przymusu bezpośredniego.

3. Siłę fizyczną może stosować, w razie konieczności, jednocześnie więcej niż jeden pracownik zakładu, placówki opiekuńczo-wychowawczej lub ośrodka.

§ 5. 1. Umieszczenie w izbie izolacyjnej polega na odosobnieniu nieletniego w pomieszczeniu dźwiękochłonnym, ogrzany i oświetlony, którego wyposażenie stanowią przymocowane do podłogi: stół, krzesło i łóżko.

2. Pomieszczenie izby izolacyjnej powinno być urządzone w sposób uniemożliwiający dokonanie przez nieletniego samouszkodzenia.

§ 6. 1. Przed umieszczeniem w izbie izolacyjnej należy nieletniemu odebrać przedmioty, które mogą być niebezpieczne dla życia lub zdrowia nieletniego lub innych osób, a w szczególności przedmioty o ostrych krawędziach, okulary, pas, szelki, sznurowadła, zapalki.

2. Przedmioty osobistego użytku dostarcza się nieletniemu w ilości i na czas niezbędny do utrzymania higieny osobistej oraz spożycia posiłku.

§ 7. 1. W izbie izolacyjnej umieszcza się nieletnich pojedynczo.

2. Stan fizyczny i zachowanie nieletniego umieszczonego w izbie izolacyjnej podlega systematycznej kontroli. Kontroli tej dokonuje odpowiednio przeszkolony pracownik, wyznaczony przez dyrektora, nie rzadziej niż co 15 minut.

3. W razie wystąpienia zagrożenia dla życia lub zdrowia nieletniego, pracownik, o którym mowa w ust. 2, jest obowiązany niezwłocznie powiadomić o tym lekarza albo pielęgniarkę oraz dyrektora, jak również podjąć niezbędne działania.

§ 8. 1. Użycie pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa polega na ograniczeniu swobody ruchów przez częściowe unieruchomienie nieletniego.

2. Pas obezwładniający i kaftan bezpieczeństwa zakładają się w sposób niepowodujący nadmiernego ucisku na jamę brzuszną, klatkę piersiową i kończyny oraz

nietamujący obiegu krwi i nieutrudniający oddychania; w razie konieczności udaremnienia samookaleczenia głowy — dopuszcza się założenie kasku ochronnego.

§ 9. Unieruchomienie nieletniego za pomocą pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa może trwać do 2 godzin. Unieruchomienie na następne okresy 2-godzinne może nastąpić po zasięgnięciu przez dyrektora opinii lekarza, poprzedzonej badaniem lekarskim oraz uprzedzeniem nieletniego o możliwości przedłużenia stosowania tych środków.

§ 10. 1. Stan fizyczny i psychiczny nieletniego unieruchomionego kontroluje lekarz lub pielęgniarka w obecności pracownika wyznaczonego przez dyrektora, nie rzadziej niż co 15 minut.

2. W czasie kontroli ocenia się prawidłowość unieruchomienia.

3. Osoba kontrolująca, o której mowa w ust. 1, zapewnia krótkotrwałe uwolnienie nieletniego przez pracowników zakładu z pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa, w celu zmiany jego pozycji lub zaspokożenia potrzeb fizjologicznych i higienicznych, nie rzadziej niż co godzinę.

4. W razie wystąpienia zagrożenia dla życia i zdrowia nieletniego pielęgniarka, po udzieleniu niezbędnej pomocy, jest obowiązana niezwłocznie zawiadomić o tym lekarza i dyrektora; jeżeli pomocy udziela lekarz, obowiązek powiadomienia dyrektora spoczywa na lekarzu.

§ 11. W razie zastosowania pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa, nieletniego umieszcza się pojedynczo w osobnym pomieszczeniu.

§ 12. 1. Zastosowanie każdego rodzaju środka przymusu bezpośredniego wymaga sporządzenia protokołu. Protokół sporządza niezwłocznie osoba, która podjęła decyzję o zastosowaniu środków przymusu.

2. W protokole zamieszcza się dane dotyczące w szczególności:

- 1) przyczyny zastosowania środka przymusu bezpośredniego, ze wskazaniem sposobów opanowania sytuacji, o których mowa w art. 95a § 1 ustawy,
- 2) zachowania nieletniego w trakcie stosowania środka przymusu bezpośredniego i po zastosowaniu tego środka,
- 3) osób biorących udział lub obecnych przy stosowaniu środka przymusu bezpośredniego,
- 4) wyników badania lekarskiego.

3. Wzór protokołu stanowi załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 13. Dyrektor prowadzi rejestr przypadków użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich, obejmujący datę oraz rodzaj użytych środków.

§ 14. 1. Dyrektor powiadamia o zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego sędziego sprawującego nadzór nad zakładem, placówką opiekuńczo-wycho-

wawczą lub ośrodkiem, sąd rodzinny, wykonujący środek poprawczy lub wychowawczy, lub organ, do którego dyspozycji pozostaje nieletni w schronisku — niezwłocznie, nie później niż w ciągu 72 godzin od zastosowania środka przymusu bezpośredniego.

2. Wzór zawiadomienia stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia.

§ 15. 1. Nieletniemu przysługuje prawo złożenia skargi na zastosowanie wobec niego środka przymusu bezpośredniego.

2. W razie złożenia przez nieletniego skargi na zastosowanie środka przymusu bezpośredniego, dyrektor przedstawia ją niezwłocznie, wraz z protokołem, o którym mowa w § 12, sędziemu sprawującemu nadzór nad zakładem, placówką opiekuńczo-wychowawczą lub ośrodkiem.

§ 16. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu środka przymusu bezpośredniego lub w dokumentacji przebiegu zdarzenia, sędzia sprawujący nadzór nad zakładem, placówką opiekuńczo-wychowawczą lub ośrodkiem podejmuje czynności wynikające z nadzoru, o którym mowa w art. 77 ustawy.

§ 17. Traci moc rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 grudnia 1996 r. w sprawie szczegółowych warunków stosowania środków przymusu bezpośredniego wobec nieletnich umieszczonych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich (Dz. U. Nr 154, poz. 746).

§ 18. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *J. Buzek*

Załączniki do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 czerwca 2001 r. (poz. 680)

Załącznik nr 1

WZÓR

(pieczęć podłużna zakładu,
placówki lub ośrodka)

PROTOKÓŁ ZASTOSOWANIA ŚRODKA PRZYMUSU BEZPOŚREDNIEGO

Część I

1. W dniu o godzinie na podstawie decyzji
(imię i nazwisko, stanowisko służbowe)
zastosowano względem nieletniego
(imię i nazwisko, imię ojca, data urodzenia)
z grupy środek przymusu w postaci
2. O możliwości zastosowania środka przymusu bezpośredniego nieletni został ostrzeżony ponownie i poinformowany przez
(imię i nazwisko, stanowisko służbowe)
3. Przyczyny zastosowania środka przymusu bezpośredniego ze wskazaniem sposobów opanowania sytuacji przed zastosowaniem tego środka, które okazały się bezskuteczne
(zapis wydającego decyzję)
4. Zachowanie nieletniego w trakcie zastosowania środka przymusu bezpośredniego i po zastosowaniu tego środka
5. Wyniki niezwłocznego badania lekarskiego nieletniego, wobec którego zastosowano środek przymusu bezpośredniego
(data i godzina badania, imię i nazwisko lekarza — podpis i pieczęć lekarza)

6. Dane osobowe osób biorących udział lub obecnych przy zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego:

1.

2.

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe)

Podpisy:

1.

2.

Część II

7. Wyniki kontroli w trakcie stosowania środka przymusu bezpośredniego:

.....
.....
.....
.....

(daty i godziny kontroli, imię i nazwisko osoby dokonującej kontroli, wyniki kontroli, opinia)

8. Wyniki kontroli lekarskiej w zakresie dopuszczalności dalszego stosowania wobec nieletniego środka przymusu bezpośredniego w postaci pasa obezwładniającego lub kaftana bezpieczeństwa

.....

(data i godzina kontroli, imię i nazwisko lekarza, opinia)

.....
(podpis i pieczęć lekarza)

9. O możliwości przedłużenia stosowania pasa obezwładniającego (kaftana bezpieczeństwa) nieletni został ostrzeżony, ponownie poinformowany przez

.....
.....

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe)

10. W dniu o godzinie przedłużono o godzinę(y) stosowanie środka przymusu bezpośredniego

.....

.....
(imię i nazwisko, stanowisko służbowe)

.....
(podpis osoby wydającej decyzję)

11. W dniu o godzinie na podstawie decyzji

.....

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe)

przerwano stosowanie środka przymusu bezpośredniego.

.....
(podpis osoby wydającej decyzję)

12. Wyniki badania lekarskiego po zakończeniu stosowania środka przymusu bezpośredniego

.....
.....

(podać rodzaj ew. obrażeń ciała oraz w miarę możliwości ich przyczyny)

Data godzina

.....
(podpis i pieczęć lekarza)

13. O zastosowaniu względem nieletniego środka przymusu bezpośredniego zawiadomiono
.....
..... w dniu 200... r.

Część III

14. Do protokołu załącza się niżej wymienione dokumenty dotyczące niniejszego przypadku zastosowania środka przymusu bezpośredniego:

- 1.
- 2.

.....
(podpis dyrektora)

15. Wnioski dyrektora po zapoznaniu się z treścią protokołu i załączonych dokumentów oraz wysłuchaniu nieletniego
.....
.....

16. Nieletniego pouczone o możliwości złożenia skargi na zastosowanie wobec niego środka przymusu.

.....
(podpis nieletniego)

Data

.....
(podpis dyrektora)

Załącznik nr 2

**WZÓR ZAWIADOMIENIA
O ZASTOSOWANIU ŚRODKA PRZYMUSU BEZPOŚREDNIEGO**

Data

.....
(pieczęć podłużna zakładu,
placówki lub ośrodka)

Sygn. akt sprawy

.....
(adresat)

Uprzejmie zawiadamiam, że w dniuo godziniewobec
nieletniego

.....
(imię i nazwisko)

.....
(data i miejsce urodzenia)

umieszczonego w (zakładzie, placówce, ośrodku) na podstawie

(podstawa prawna)

zastosowany został środek przymusu bezpośredniego w postaci

(wymienić rodzaj środka przymusu bezpośredniego)

z powodu

(podać przyczyny ze wskazaniem sposobów opanowania sytuacji przed zastosowaniem środka przymusu bezpośredniego, które okazały się bezskuteczne)

Decyzję o zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego podjął

(imię i nazwisko)

(stanowisko służbowe)

Stan zdrowia nieletniego po zastosowaniu środka przymusu bezpośredniego jest

(określić na podstawie wyników badania lekarskiego)

.....
(podpis dyrektora)